പിലിക്കോട് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ പടിഞ്ഞാറേമൂളി
വാർഡ് 4 ലെ കുളം നവീകരണം
വർക്ക് കോഡ് : 1601005004/WH/347244

അദ്ധ്യായം
3

ആസൂത്രണവും ശേഷിവികസനവും

അദ്ധ്യായം

3 ആസൂത്രണവും ശേഷിവികസനവും

തിരഞ്ഞെടുത്ത പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങൾ തൊഴിൽ ആവശ്യങ്ങളുടെ അളവും സമയക്രമവും വിലയിരുത്തുന്നതിന് അടിസ്ഥാന സർവേകൾ നടത്തിയിട്ടില്ല. സർവേകളുടെ അഭാവത്തിൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്ക് അടിസ്ഥാനതലത്തിൽ ഒരു യഥാർത്ഥ്യബോധമുള്ള വികസനപദ്ധതി തയ്യാറാക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ലേബർ ബജറ്റും വാർഷിക ആക്ഷൻ പ്ലാനുകളും തയ്യാറാക്കുന്നതിലും അംഗീകരിക്കുന്നതിലും തിരഞ്ഞെടുത്ത ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്ക് നാല് മാസം വരെ കാലതാമസം നേരിട്ടു. ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയത്തിന് സംസ്ഥാനം ലേബർ ബജറ്റ് സമർപ്പിച്ചതിനു ശേഷമാണ് തിരഞ്ഞെടുത്ത ഒന്നു മുതൽ ഏഴ് വരെ ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകൾ ഓഡിറ്റ് കാലയളവിൽ, വാർഷിക പദ്ധതികളും ലേബർ ബജറ്റും തയ്യാറാക്കിയത്. ലേബർ ബജറ്റ് തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ താഴെത്തട്ടിൽ നിന്നും മുകളിലേക്ക് എന്ന സമീപനം സ്വീകരിക്കാത്തത് വാർഷിക പദ്ധതിയും ലേബർ ബജറ്റും തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പങ്കാളിത്തം കുറയ്ക്കുന്നതിലേക്ക് നയിച്ചു. വ്യക്തിഗത ആവശ്യകതകൾ വിലയിരുത്താതെ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കിയത് വാർഷിക പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള 88.73 ശതമാനം വ്യക്തിഗത ഗുണഭോക്തൃ പ്രവർത്തികൾ നടപ്പാക്കാതിരിക്കുന്നതിലേക്ക് നയിച്ചു. ഒരു കൺവേർജൻസ് പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കാത്തത് എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സുമായി സംയോജിപ്പിക്കാമായിരുന്ന മറ്റ് വകുപ്പുകൾ നടപ്പാക്കിയ പദ്ധതികൾ തിരിച്ചറിയാതെ പോകുന്നതിനിടയാക്കി. ആവശ്യത്തിന് മാനവശേഷി വിന്യസിക്കാത്തത്, പരിശീലനം നൽകാത്തത് തുടങ്ങിയ ശേഷി വികസനത്തിലെ നിരവധി പോരായ്മകൾ ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. വിവിധ വിഭാഗങ്ങളിലായി അനുവദിച്ച 5,069 കരാർ തസ്തികകളിൽ 4,794 പേരെ മാത്രമേ വിന്യസിച്ചിട്ടുള്ളൂ, 275 തസ്തികകൾ ഒഴിഞ്ഞുകിടക്കുന്നു. എല്ലാ ജോലിസ്ഥലങ്ങളിലും മേറ്റിനെ നിയോഗിക്കണമെന്ന് 2013-ലെ പ്രവർത്തനമാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ നിഷ്കർഷിച്ചിരുന്നെങ്കിലും ജോലിസ്ഥലങ്ങളിൽ മേറ്റിനെ വിന്യസിച്ചിരുന്നില്ല.

3.1 ആസൂത്രണ പ്രക്രിയ

തൊഴിൽ ആവശ്യമുള്ളപ്പോഴെല്ലാം അത് വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്ന ഒരു ആവശ്യാധിഷ്ഠിത വേതന തൊഴിൽ പദ്ധതിയാണ് മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിൽ ഉറപ്പ് പദ്ധതി (എംജിഎൻആർഇജിഎസ്). ഇതിനായി ആവശ്യപ്പെടാൻ സാധ്യതയുള്ള തൊഴിലിന്റെ എണ്ണവും സമയവും മുൻകൂട്ടി വിലയിരുത്തേണ്ടതുണ്ട്. അതോടൊപ്പം, ഈ ആവശ്യം നിറവേറ്റുന്നതിനായി പദ്ധതികളുടെ പട്ടിക തയ്യാറാക്കി അവയ്ക്ക് മുൻഗണന നിശ്ചയിക്കണം. തൊഴിലിന്റെ ആവശ്യകതയും ലഭ്യമാക്കലും തമ്മിലുള്ള ഈ പൊരുത്തപ്പെടുത്തൽ ആണ് എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സിന് കീഴിലുള്ള ആസൂത്രണ പ്രക്രിയ. ഇതിനായി ഒരു ലേബർ ബജറ്റ് തയ്യാറാക്കേണ്ടതുണ്ട്. നന്നായി ആസൂത്രണം ചെയ്ത ഒരു സമീപനം പ്രാദേശിക ആവശ്യങ്ങൾ തിരിച്ചറിയുന്നതിനും, യഥാർത്ഥ ലക്ഷ്യങ്ങൾ നിശ്ചയിക്കുന്നതിനും, സുസ്ഥിര വികസനം പരിപോഷിപ്പിക്കുന്നതിനും സഹായിക്കുന്നു. ഗ്രാമവികസന ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെയും പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും ശേഷി വികസനവും സാങ്കേതിക പിന്തുണയും പദ്ധതിയുടെ ഫലപ്രദമായ നടത്തിപ്പിന് പ്രധാനമാണ്.

3.2 വാർഷിക പ്രവർത്തന പദ്ധതിയും ലേബർ ബജറ്റും തയ്യാറാക്കൽ

വാർഷിക പ്രവർത്തന പദ്ധതി എന്നത് എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സിനായുള്ള ഒരു വികസന പദ്ധതിയാണ്. ഗ്രാമസഭയുടെ ശിപാർശകൾ പരിഗണിച്ച ശേഷമാണ് ഓരോ

ഗ്രാമപഞ്ചായത്തും ഇത് തയ്യാറാക്കേണ്ടത്. 2013-ലെ എംജിഎൻആർഇജിഎ പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ച്, ജില്ലയിലെ തിരഞ്ഞെടുത്ത പദ്ധതികളുടെ ആസൂത്രണം മുതൽ അംഗീകാരം വരെയുള്ള ഘട്ടങ്ങളിൽ അടിത്തട്ടിൽ നിന്ന് മുകളിലേക്ക് എന്നുള്ള തത്വം കർശനമായി പാലിക്കുന്നുവെന്ന് ജില്ലാ പ്രോഗ്രാം കോ-ഓർഡിനേറ്റർ (ഡിപിസി) ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്.

എംജിഎൻആർഇജിഎസ് മുഖേന ആസ്തി സൃഷ്ടിക്കാനുള്ള ആവശ്യകതയുടെ വിലയിരുത്തൽ, ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് സാമൂഹിക തലത്തിൽ പങ്കാളിത്ത പ്രക്രിയയിലൂടെ നടത്തേണ്ടതാണ്. ഈ പ്രക്രിയകളുടെ ഫലങ്ങൾ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ ഏകീകരിക്കുകയും അംഗീകാരത്തിനായി ഗ്രാമസഭയ്ക്ക് മുൻപാകെ അവതരിപ്പിക്കുകയും വേണം. ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ തയ്യാറാക്കുന്ന എല്ലാ പദ്ധതികളുടെയും ഒരു മധ്യതല ഏകീകരണം ബ്ലോക്ക് തലത്തിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നു. എംജിഎൻആർഇജി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 14(6) പ്രകാരം ജില്ലാതല സമിതി, ജില്ലാതല പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കി ജില്ലാ പഞ്ചായത്തിന് സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. ജില്ലാതല വാർഷിക കർമ്മപദ്ധതിയും ലേബർ ബജറ്റും സംസ്ഥാന തലത്തിൽ ഏകീകരിച്ച് അംഗീകാരത്തിനായി ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയത്തിന് സമർപ്പിക്കുന്നു. ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയുടെ വിവിധ ഘട്ടങ്ങൾ **ചാർട്ട് 3.1ൽ** ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നു:

ചാർട്ട് 3.1 : ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയുടെ വിവിധ ഘട്ടങ്ങൾ

(ഉറവിടം : ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയം പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന വാർഷിക മാസ്റ്റർ സർക്കുലറുകൾ)

ഓരോ മാസവും പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന തൊഴിൽ ആവശ്യകതയുടെ അളവും തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെടുന്നവർക്ക് നൽകേണ്ട ജോലിയുടെ അളവും സമയക്രമവും വ്യക്തമാക്കുന്ന

ഒരു രൂപരേഖ ഉൾപ്പെടുന്നതാണ് ലേബർ ബജറ്റ്. ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയം സെക്രട്ടറി ചെയർമാനായ എംപവേർഡ് കമ്മിറ്റിയാണ് സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ലേബർ ബജറ്റ് അംഗീകരിക്കുന്നത്.

താഴെയുള്ള ഖണ്ഡികകളിൽ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ, 2019–20 മുതൽ 2023–24 വരെയുള്ള കാലയളവിൽ വാർഷിക പ്രവർത്തന പദ്ധതിയും ലേബർ ബജറ്റും തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ വിവിധ പോരായ്മകൾ ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു:

3.2.1 ബേസ്‌ലൈൻ സർവ്വേ നടത്താതിരിക്കൽ

ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ തൊഴിൽ ആവശ്യകതയുടെ അളവും സമയവും വിലയിരുത്തുന്നതിന് ഒരു അടിസ്ഥാനരേഖ തയ്യാറാക്കുന്നതിനായി ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തും തൊഴിൽ കാർഡ് ഉടമകളുടെ ഒരു സർവ്വേ നടത്തണമെന്ന് എംജിഎൻആർഇജിഎയുടെ പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുശാസിക്കുന്നു. ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ ഓരോ തൊഴിൽ കാർഡ് ഉടമയിൽ നിന്നും കാലാനുസൃത തൊഴിൽ ആവശ്യകതയെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരങ്ങൾ ശേഖരിക്കുന്നതിനായിരുന്നു സർവ്വേ. 2013–14 വർഷത്തിൽ എല്ലാ സംസ്ഥാനങ്ങളിലും ബേസ്‌ലൈൻ സർവ്വേ നടത്തേണ്ടതായിരുന്നു. പ്രാദേശിക ഉപജീവനമാർഗ്ഗങ്ങളിലെ മാറ്റങ്ങളും ഉത്പാദന പ്രവർത്തനങ്ങളിലെ തൊഴിൽ അവസരങ്ങളും കണക്കിലെടുത്ത് അടിസ്ഥാന വിശദാംശങ്ങളുടെ പുനഃമൂല്യനിർണ്ണയത്തിനായി ഓരോ അഞ്ച് വർഷത്തിലും സർവ്വേ നടത്തണം. ബേസ്‌ലൈൻ സർവ്വേകൾ നടത്തുന്നു എന്നത് ബ്ലോക്ക് തലത്തിൽ പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർ ഉറപ്പുവരുത്തണം.

ആവശ്യകതയുടെ അളവും സമയക്രമവും വിലയിരുത്തുന്നതിന് ബേസ്‌ലൈൻ സർവ്വേ നടത്താൻ സംസ്ഥാന സർക്കാരോ/പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങളോ യാതൊരു മുൻകൈയും എടുത്തിട്ടില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു (2024 മാർച്ച്). സർവ്വേകളുടെ അഭാവത്തിൽ, തൊഴിൽ ആവശ്യകത, നടപ്പാക്കേണ്ട ജോലിയുടെ തരം/സ്വഭാവം, തൊഴിലിന് ആവശ്യമായ സമയം എന്നിവ നിർണ്ണയിക്കാൻ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്ക് കഴിഞ്ഞില്ല.

ബേസ്‌ലൈൻ സർവ്വേ എന്ന പേരിൽ ഒരു സർവ്വേ സംസ്ഥാനത്ത് നടത്തിയിട്ടില്ലെന്ന് സർക്കാർ വ്യക്തമാക്കി (2025 ജൂൺ). എന്നിരുന്നാലും, തൊഴിലിന്റെ പ്രതീക്ഷിത ആവശ്യകതയും ആവശ്യകതയുടെ സമയക്രമവും ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിന് അയൽക്കൂട്ടങ്ങളുടെ സജീവ പങ്കാളിത്തം ഉൾപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് അടിത്തട്ടിൽ നിന്നും മുകളിലേക്കുള്ള ഒരു സമഗ്ര ആസൂത്രണ പ്രക്രിയ സർക്കാർ സ്വീകരിച്ചു. 2019–20 വർഷത്തിൽ ജിഐഎസ് പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കുന്നതിനായി ഒരു വിശദമായ സർവ്വേ നടത്തിയതായും ഓരോ ഗാർഹിക ഭൂമിയിലേയും ആസ്തി നിർമ്മാണ ആവശ്യകതയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ തിരിച്ചറിഞ്ഞ് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളുടെ ജിഐഎസ് പ്ലാനിൽ ഗ്രാമസഭയുടെ അംഗീകാരത്തോടെ ഉൾപ്പെടുത്തിയതായും പ്രസ്താവിച്ചു.

വ്യക്തിഗത ഗാർഹിക ഭൂമിയിൽ ഏറ്റെടുക്കാവുന്ന ആസ്തി നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ തിരിച്ചറിയുന്നതിനായി ജിഐഎസ് മാപ്പിംഗ് നടത്തിയെന്ന് ഓഡിറ്റ് അംഗീകരിക്കുന്നെങ്കിലും, ഈ സർവ്വേ തൊഴിലിന്റെ ആവശ്യകതയും സമയക്രമവും വിലയിരുത്തിയില്ല. അതിനാൽ നടത്തിയ സർവ്വേ ബേസ്‌ലൈൻ സർവ്വേയിൽ നിന്നു ലഭിയ്ക്കേണ്ട ഫലങ്ങൾ കൈവരിക്കാൻ പര്യാപ്തമായിരുന്നില്ല. കൂടാതെ, ഖണ്ഡിക 3.2.2ൽ വിശദമാക്കിയിരിക്കുന്നതുപോലെ, താഴെത്തട്ടിൽ നിന്ന് മുകളിലേക്ക് എന്ന സമീപനത്തിൽ നിന്നുള്ള വ്യതിയാനം ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടതിനാൽ സമഗ്രമായ താഴെത്തട്ടിൽ നിന്ന് മേലോട്ട് എന്നുള്ള ആസൂത്രണ പ്രക്രിയ പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന ആവശ്യകതയും സമയക്രമവും വിലയിരുത്തുന്നതിന് സ്വീകരിച്ചുവെന്ന വാദം നിലനിൽക്കില്ല. കൂടാതെ, അയൽക്കൂട്ട യോഗങ്ങളിൽ ആവശ്യത്തിന്റെ അളവും സമയക്രമവും നിശ്ചയിച്ചതായി തെളിയിക്കുന്ന രേഖകളൊന്നും ഹാജരാക്കിയില്ല.

3.2.2 താഴെത്തട്ടിൽ നിന്നു മുകളിലേക്ക് എന്ന സമീപനം പാലിക്കാത്തത്

എംജിഎൻആർഇജി നിയമം അനുസരിച്ച്, ഗ്രാമസഭയുടെ ശിപാർശകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, ഏറ്റെടുക്കേണ്ട പദ്ധതികൾ ഏതൊക്കെയെന്ന് നിർണ്ണയിക്കേണ്ട ഉത്തരവാദിത്തം ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്കായിരുന്നു. എന്നിരുന്നാലും, പരിശോധിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ വാർഷിക പദ്ധതിയും ലേബർ ബജറ്റും തയ്യാറാക്കുന്നതിനായി താഴെത്തട്ടിൽ നിന്ന് മുകളിലേക്ക് എന്ന സമീപനം കർശനമായി പാലിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. കംപോസ്റ്റ് കുഴികൾ, സോക്പിറ്റുകൾ, വർക്ക് ഷെഡ്, കോഴിക്കൂട് തുടങ്ങിയ വ്യക്തിഗത ആസ്തികൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിന് സംസ്ഥാന മിഷൻ അധിക ലക്ഷ്യങ്ങൾ നിശ്ചയിച്ചു. പരിശോധിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ അവർ തയ്യാറാക്കിയ കർമ്മ പദ്ധതിയിൽ അധിക ലക്ഷ്യങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തുകയോ അധിക ലക്ഷ്യങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിനു അധിക കർമ്മ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുകയോ ചെയ്തു. 2019-20 മുതൽ 2023-24 വരെയുള്ള കാലയളവിൽ, വാർഷിക പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള മൊത്തം പ്രവർത്തികളുടെ ഏഴ് മുതൽ 40 ശതമാനം വരെ ഇത്തരത്തിലുള്ള അധിക ലക്ഷ്യങ്ങളാണെന്ന് ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. അതിനാൽ, സംസ്ഥാനത്ത് വാർഷിക പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ വിഭാവനം ചെയ്തതുപോലെ താഴെത്തട്ടിൽ നിന്നും മുകളിലേക്ക് എന്ന സമീപനം സ്വീകരിച്ചിട്ടില്ല. താഴെത്തട്ടിൽ നിന്ന് മുകളിലേക്ക് എന്ന സമീപനം പാലിക്കാത്തതിനാൽ ഖണ്ഡിക 3.2.2.1ൽ വിശദീകരിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ ഗുണഭോക്താക്കളെ തിരിച്ചറിയാതെ, വ്യക്തിഗത ഗുണഭോക്തൃ കേന്ദ്രീകൃത പദ്ധതികൾ വാർഷിക പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നതിന് കാരണമായി.

എക്സിറ്റ് കോൺഫറൻസിൽ ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തൽ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണവകുപ്പ് അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി അംഗീകരിക്കുകയും, ആസ്തി സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനായി സംസ്ഥാന മിഷൻ ലക്ഷ്യം നിശ്ചയിക്കുന്ന പ്രക്രിയയെ വിമർശനാത്മകമായി പരിശോധിക്കുമെന്ന് ഉറപ്പ് നൽകുകയും ചെയ്തു.

3.2.2.1 വാർഷിക പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുമ്പോൾ വ്യക്തിഗത ആസ്തികൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനുള്ള ഗുണഭോക്താക്കളെ തിരിച്ചറിയാതിരിക്കൽ

എംജിഎൻആർഇജിഎസ് എന്നത് താഴെത്തട്ടിൽ നിന്നും മുകളിലേക്ക് എന്ന സമീപനത്തോടെയുള്ളതും ജനകേന്ദ്രീകൃതവും, ആവശ്യാധിഷ്ഠിതവും സ്വയം തിരഞ്ഞെടുക്കാവുന്നതും അവകാശങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതുമായ ഒരു പരിപാടിയാണ്. ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് പ്രദേശത്ത് നടപ്പാക്കേണ്ട പ്രവൃത്തികൾ ഗ്രാമസഭയുടെ ശിപാർശകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കണ്ടെത്തണം. 2019-20 മുതൽ 2023-24 വരെയുള്ള കാലയളവിൽ ഏറ്റെടുത്ത പദ്ധതികളിൽ 21 മുതൽ 35 ശതമാനം വരെ കന്നുകാലി തൊഴുത്തുകൾ, കോഴിക്കൂടുകൾ, സോക്ക് പിറ്റുകൾ, കമ്പോസ്റ്റ് കുഴികൾ തുടങ്ങിയ വ്യക്തിഗത ഗുണഭോക്താക്കളുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള ഭൂമിയിൽ ആസ്തികൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണെന്ന് ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. എന്നാൽ വാർഷികപദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള വ്യക്തിഗത ഗുണഭോക്തൃ കേന്ദ്രീകൃത പ്രവൃത്തികളുടെ 20 മുതൽ 34 ശതമാനം വരെ പ്രവൃത്തികൾ ആരുടെ ഭൂമിയിലാണ് നടപ്പാക്കേണ്ടത് എന്ന് കണ്ടെത്തിയിട്ടില്ല. തൊഴിലിന്റെ ആവശ്യകത നിറവേറ്റുന്നതിനായി കമ്മ്യൂണിറ്റി തലത്തിലുള്ള പദ്ധതികൾ കണ്ടെത്തുന്നതിന് പകരം പരിശോധിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ വാർഷിക പദ്ധതിയിൽ വ്യക്തിഗത പദ്ധതികളുടെ വലിയൊരു ബഫർ സൃഷ്ടിച്ചതായി ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. വ്യക്തിഗത ആവശ്യങ്ങൾ വിലയിരുത്താതെ വാർഷിക പദ്ധതിയിൽ വ്യക്തിഗത ഗുണഭോക്തൃ കേന്ദ്രീകൃത പ്രവർത്തികൾ ഉൾപ്പെടുത്തിയത്, വാർഷിക പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയ 88.73 ശതമാനം വ്യക്തിഗത പദ്ധതികളും നടപ്പാക്കാതിരിക്കുന്നതിലേക്ക് നയിച്ചു.

2019-20 വർഷത്തിൽ നടത്തിയ ജിഐഎസ് സർവ്വേയിലൂടെ ഓരോ ഗാർഹിക ഭൂമിയിലെയും ആസ്തിനിർമ്മാണ ആവശ്യകതയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ കണ്ടെത്തി ഗ്രാമസഭയുടെ അംഗീകാരത്തോടെ ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകളുടെ ജിഐഎസ് പ്ലാനിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്ന് സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു (2025 ജൂൺ). ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ

സൃഷ്ടിച്ച വ്യക്തിഗത ആസ്തികൾ ജിഐഎസ് പ്ലാനിൽ അംഗീകരിച്ചതിനെക്കാൾ വളരെ കുറവായതിനാൽ സംസ്ഥാന, ജില്ലാ മിഷനുകൾ ലക്ഷ്യങ്ങൾ നിശ്ചയിക്കുകയും നിരീക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുമ്പോൾ തന്നെ ഗുണഭോക്താക്കളെ തിരഞ്ഞെടുക്കണം എന്ന് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്ക് സംസ്ഥാന സർക്കാർ നിർദ്ദേശം നൽകിയിരുന്നെങ്കിലും, ചില ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ ഈ നിർദ്ദേശം പാലിച്ചിരുന്നില്ലെന്ന് ഗുണഭോക്താക്കളെ കണ്ടെത്താത്തതിനെ സംബന്ധിച്ച് സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു.

ജിഐഎസ് സർവ്വേയിൽ കന്നുകാലി തൊഴുത്ത്, അസോള ടാങ്ക്[1], കൃഷിക്കുവേണ്ടിയുള്ള കുളം, കമ്പോസ്റ്റ് കുഴി മുതലായ ഒന്നിലധികം പ്രവൃത്തികൾ ഓരോ കുടുംബത്തിലും മാപ്പ് ചെയ്തിരിക്കുന്നതിനാൽ മറുപടി അംഗീകരിക്കാവുന്നതല്ല. ഒരു വർഷത്തിൽ ഏറ്റെടുക്കേണ്ട പ്രവർത്തികൾ പൂർണ്ണമായും ഗുണഭോക്താവ് ഗ്രാമസഭയിൽ ആവശ്യപ്പെടുന്നതിനെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ, ഗ്രാമസഭ അംഗീകരിച്ച വാർഷിക പദ്ധതിക്കു പുറമേ അധിക ലക്ഷ്യങ്ങൾ നിശ്ചയിച്ചത് താഴെത്തട്ടിൽ നിന്ന് മുകളിലേക്ക് എന്ന സമീപനത്തിന്റെ ലംഘനമാണ്.

ശിപാർശ 1: എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സിനായുള്ള ആസൂത്രണത്തിൽ താഴെത്തട്ടിൽ നിന്ന് മുകളിലേക്ക് എന്ന സമീപനം സർക്കാർ ഉറപ്പാക്കണം.

3.2.3 ലേബർ ബജറ്റ് തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ സമയക്രമം പാലിക്കാത്തത്

നിയമം അനുശാസിക്കുന്ന അംഗീകാരങ്ങളുടെ ക്രമം, നിയമത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം നിലനിർത്തുന്നതിനായി പ്രത്യേകിച്ചും പ്രവൃത്തികളുടെ മുൻഗണനാക്രമം നിലനിർത്തുന്നതിന് വിവധ തലങ്ങൾക്കിടിയിൽ സമയബന്ധിതമായ ഏകോപനം ആവശ്യമാക്കുന്നു. അതിനാൽ ഗ്രാമസഭയുടെ/ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന്റെ മുൻഗണനകൾ പാലിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കുന്നതിനൊപ്പം, ഏത് തലത്തിലും വികസന പദ്ധതിയുടെ അംഗീകാരത്തിന് കാലതാമസം ഒഴിവാക്കേണ്ടത് നിയമപരമായി അനിവാര്യമായിരുന്നു. 2019-20 ലെ വാർഷിക മാസ്റ്റർ സർക്കുലറിന്റെ (എഎംസി) ഖണ്ഡിക 6.8, ഒക്ടോബർ 2ന് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ ആസൂത്രണ പ്രക്രിയ ആരംഭിക്കുന്നതു മുതൽ ഫെബ്രുവരി 10ന് കേന്ദ്ര സർക്കാരിന് ലേബർ ബജറ്റ് സമർപ്പിക്കുന്നത് വരെയുള്ള ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയുടെ ഓരോ ഘട്ടത്തിന്റെയും സമയപരിധികൾ നിർദ്ദേശിച്ചു. ഓരോ ഘട്ടത്തിലും നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്ന സമയക്രമം **അനുബന്ധം 3.1ൽ** വിശദമായി പ്രദിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഓഡിറ്റ് കാലയളവിൽ, പരിശോധിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ, 75 മുതൽ 100 ശതമാനം വരെ പേരും ലേബർ ബജറ്റും വാർഷിക കർമ്മ പദ്ധതികളും തയ്യാറാക്കുന്നതിന് നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള സമയപരിധി പാലിച്ചില്ല എന്നും മൂന്ന് ദിവസം മുതൽ നാല് മാസം വരെ കാലതാമസം ഉണ്ടായതായും ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. പരിശോധിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ ലേബർ ബജറ്റ് അംഗീകരിച്ചതിലെ കാലതാമസം **പട്ടിക 3.1ൽ** കാണിച്ചിരിക്കുന്നു

പട്ടിക 3.1 : പരിശോധിച്ച 24 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ ലേബർ ബജറ്റ് അംഗീകരിച്ചതിലെ കാലതാമസം

വിശദാംശങ്ങൾ	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24
നിശ്ചിത തീയതിയ്ക്ക് ശേഷം (ഡിസംബർ 05) ലേബർ ബജറ്റ് അംഗീകരിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളുടെ എണ്ണം	18	22	24	24	23
ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് ഏകീകൃത ലേബർ ബജറ്റ് സമർപ്പിക്കേണ്ട നിശ്ചിത തീയതിക്ക് ശേഷം (ഡിസംബർ 20) ലേബർ ബജറ്റ് അംഗീകരിച്ച ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകളുടെ എണ്ണം	11	17	23	19	23

[1] അസോള ടാങ്ക് എന്നത് സ്വതന്ത്രമായി ജലത്തിൽ ഒഴുകുന്ന അസോള എന്ന ജലസസ്യം വളർത്തുന്നതിനായി ഉപയോഗിക്കുന്ന, ചെറുതും ആഴം കുറഞ്ഞതുമായ ഒരു ടാങ്ക് ആണ്. നൈട്രജൻ സമൃദ്ധമായ വളമായും മൃഗങ്ങൾക്കുള്ള തീറ്റയായും അല്ലെങ്കിൽ ബയോ സ്കാവഞ്ചർ ആയും അസോളയെ ഉപയോഗിക്കാം

വിശദാംശങ്ങൾ	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24
ജില്ലാപഞ്ചായത്ത് ഏകീകൃത ലേബർ ബജറ്റ് സമർപ്പിക്കേണ്ട അവസാന തീയതിക്ക് ശേഷം (ജനുവരി 31) ലേബർ ബജറ്റ് അംഗീകരിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളുടെ എണ്ണം	1	3	4	5	8
സംസ്ഥാനം ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയത്തിന് ഏകീകൃത ലേബർ ബജറ്റ് ലേബർ ബജറ്റ് സമർപ്പിക്കേണ്ട അവസാന തീയതിക്ക് ശേഷം (ഫെബ്രുവരി 10) എൽബി അംഗീകരിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളുടെ എണ്ണം	1	1	2	4	7

(ഉറവിടം : പരിശോധിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ നൽകിയ വിശദാംശങ്ങൾ)

മുകളിലുള്ള പട്ടികയിൽ നിന്നും കാണാൻ കഴിയുന്നത്, 2019-20 മുതൽ 2023-24 വരെയുള്ള കാലയളവിൽ

- 18 മുതൽ 24 വരെ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ അവരുടെ ലേബർ ബജറ്റ് അംഗീകരിച്ചത് അവസാന തീയതിയായ ഡിസംബർ 05-ന് ശേഷമായിരുന്നു.
- 11 മുതൽ 23 വരെ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ, അതാത് ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകൾ ജില്ലാ പ്രോഗ്രാം കോ-ഓർഡിനേറ്റർമാർക്ക് വാർഷിക പദ്ധതിയും ലേബർ ബജറ്റും സമർപ്പിച്ചതിന് ശേഷമാണ് ലേബർ ബജറ്റുകൾ അംഗീകരിച്ചത്
- ഒന്ന് മുതൽ ഏഴ് വരെ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ കർമ്മ പദ്ധതിയും ലേബർ ബജറ്റും അംഗീകരിച്ചത് സംസ്ഥാനം ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയത്തിന് ലേബർ ബജറ്റ് അയച്ചതിനുശേഷമാണ്.

മുകളിൽ പറഞ്ഞതിൽ നിന്ന്, സംസ്ഥാനം ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയത്തിന് സമർപ്പിച്ച ലേബർ ബജറ്റ് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ തയ്യാറാക്കിയ ലേബർ ബജറ്റിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതല്ല എന്ന് വ്യക്തമാണ്. ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ സമയക്രമം പാലിക്കാതിരുന്നത്, ലേബർ ബജറ്റ് തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ താഴെത്തട്ടിൽ നിന്നും മുകളിലേക്ക് എന്ന സമീപനം സ്വീകരിക്കാതിരിക്കുന്നതിനും, എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സിനു കീഴിൽ ഏറ്റെടുക്കേണ്ട പ്രവൃത്തികളുടെ സ്വഭാവം/മുൻഗണന തീരുമാനിക്കുന്നതിൽ ഗ്രാമസഭകളുടെ അവകാശം നിഷേധിക്കുന്നതിനും കാരണമായി.

ആസൂത്രണപ്രക്രിയയ്ക്കായി നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്ന സമയപരിധി പാലിക്കാൻ സംസ്ഥാന സർക്കാർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകിയിരുന്നെങ്കിലും ചില ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ സമയക്രമം പാലിച്ചിരുന്നില്ല എന്ന് സർക്കാർ വ്യക്തമാക്കി (2025 ജൂൺ). ഒഴിവാക്കാവുന്ന കാലതാമസവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിച്ചുകൊണ്ട്, ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ സമയക്രമം പാലിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടി സ്വീകരിക്കുമെന്ന് എക്സിറ്റ് മീറ്റിങ്ങിൽ തദ്ദേശസ്വയംഭരണവകുപ്പ് അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി ഉറപ്പ് നൽകി (2025 ജൂൺ).

3.3 കൺവേർജൻസ് പദ്ധതി തയ്യാറാക്കാത്തത്

വിവിധ ദാരിദ്ര്യനിർമ്മാർജ്ജന ഉപജീവന പദ്ധതികളുടെ സംയോജനത്തിലൂടെ വികേന്ദ്രീകൃതവും പങ്കാളിത്തപരവുമായ ആസൂത്രണം ശക്തിപ്പെടുത്തുക എന്നതായിരുന്നു എംജിഎൻആർഇജി നിയമത്തിന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങളിലൊന്ന്. എംജിഎൻആർഇജി നിയമം അനുസരിച്ച്, ആസ്തികളുടെ ഗുണനിലവാരവും ഉത്പാദനക്ഷമതയും മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെ ബഹുമുഖമാനങ്ങളെ സുസ്ഥിരമായും സമഗ്രമായും നേരിടുന്നതിനുമായി മറ്റ് സർക്കാർ പദ്ധതികൾ/പരിപാടികളുമായി അവസാനഘട്ട നിർവ്വഹണതലം വരെയും പ്രവർത്തികളുടെ ഫലപ്രദമായ വകുപ്പുകൾ തമ്മിലുള്ള സംയോജനം കൈവരിക്കുന്നതിന് സംസ്ഥാന സർക്കാർ ശക്തമായ നടപടികൾ കൈകൊള്ളണം.

കൃഷി, ക്ഷീര വികസനം, മൃഗസംരക്ഷണം മുതലായ വകുപ്പുകൾക്ക് കീഴിലുള്ള സ്ഥാപനങ്ങൾ വഴി ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ വിവിധ പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സുമായി അവരുടെ പദ്ധതികളുടെ സംയോജനം ആസൂത്രണം ചെയ്തിരുന്നില്ല എന്ന് ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. കൂടാതെ, എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സുമായി പദ്ധതികളുടെ സംയോജനം ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് എല്ലാ തലങ്ങളിലും കൺവേർജൻസ് സമിതികൾ രൂപീകരിക്കാനുള്ള സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ (2022 ഒക്ടോബർ) പരിശോധിച്ച പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങൾ പാലിച്ചിരുന്നില്ല.

സംയോജനത്തിനായി എംഐഎസ്സിൽ പ്രവൃത്തികൾ, എസ്റ്റിമേറ്റ് തയ്യാറാക്കുന്ന സെക്യൂർ സോഫ്റ്റ് വെയറുമായി ബന്ധപ്പെടാൻ കഴിയാത്തതിനാൽ സാമ്പത്തിക സംയോജനം ബുദ്ധിമുട്ടാണെന്ന് സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു (2025 ജൂൺ). സാമ്പത്തിക സംയോജനം സാധ്യമല്ലെങ്കിലും മൃഗസംരക്ഷണം, കൃഷി, ക്ഷീര വികസനം, വനം, ശുചിത്വ മിഷൻ തുടങ്ങിയ വകുപ്പുകളുമായുള്ള സാങ്കേതിക സംയോജനം പദ്ധതിയുടെ നടത്തിപ്പിൽ ഫലപ്രദമായി ഉപയോഗിച്ചതായും പ്രസ്താവിച്ചു.

ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ കൺവേർജൻസ് പദ്ധതി തയ്യാറാക്കാത്തതിനെക്കുറിച്ച് മറുപടിയിൽ പരാമർശമില്ല എന്നതിനാൽ മറുപടി അംഗീകരിക്കാവുന്നതല്ല. കൂടാതെ, നടപ്പാക്കിയ പ്രവൃത്തികളിൽ വകുപ്പുദ്യോഗസ്ഥരുടെ സാങ്കേതിക വൈദഗ്ദ്ധ്യവും അറിവും സംയോജിപ്പിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് പരിശോധിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ സ്ഥിരീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അംഗൻവാടി കെട്ടിടങ്ങളുടെ നിർമ്മാണത്തിനായി വനിതാ ശിശുവികസന വകുപ്പുമായി സാമ്പത്തിക സംയോജനം നടത്തിയിട്ടുള്ളതിനാൽ സാമ്പത്തിക സംയോജനത്തിന് ബുദ്ധിമുട്ട് ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നത് അംഗീകരിക്കാനാവില്ല.

ശിപാർശ 2: ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ നടപ്പാക്കുന്ന മറ്റ് പദ്ധതികളുമായി എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സിന്റെ സംയോജനം സാധ്യമാക്കുന്നതിന് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ കൺവേർജൻസ് പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുന്നു എന്ന് സർക്കാർ ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്.

3.4 ശേഷി വികസനം

ഏതൊരു പദ്ധതിയും ശരിയായ രീതിയിൽ നടപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു പ്രധാന ആവശ്യകത എല്ലാ തലങ്ങളിലും മതിയായ ശേഷി ഉണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കുക എന്നതാണ്. ഗ്രാമവികസന പദ്ധതികൾ ഫലപ്രദമായി നടപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള ഏറ്റവും തന്ത്രപ്രധാനമായ ഘടകം സംസ്ഥാന/ജില്ല/ബ്ലോക്ക് തല ഗ്രാമവികസന പ്രവർത്തകരുടെയും പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപന ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെയും ശേഷി വികസനവും സാങ്കേതിക പിന്തുണയുമാണ്.

3.4.1 പദ്ധതി നടപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള മാനവശേഷിയുടെ പര്യാപ്തത

പദ്ധതി വിജയകരമായി നടപ്പാക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ മാനവശേഷി പിന്തുണയുടെ നിർണ്ണായക പങ്ക് എംജിഎൻആർഇജി നിയമം തിരിച്ചറിയുന്നു. പദ്ധതിയുടെ ഫലപ്രദമായ നടത്തിപ്പിനായി ജില്ലാതലത്തിൽ ഒരു പ്രോഗ്രാം കോ-ഓർഡിനേറ്ററേയും ബ്ലോക്ക് തലത്തിൽ ഒരു പ്രോഗ്രാം ഓഫീസറെയും ആവശ്യമായ ജീവനക്കാരും സാങ്കേതികസഹായവും സഹിതം നിയോഗിക്കാൻ നിയമം സംസ്ഥാന സർക്കാരിനോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നു. സംസ്ഥാന തലത്തിൽ പ്രൊഫഷണൽ സേവനങ്ങൾ നൽകുന്നതിനായി കരാർ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സപ്പോർട്ടിംഗ് സ്റ്റാഫിനെയും നിയമിക്കാവുന്നതാണ്. ഉദ്യോഗസ്ഥനിയമനത്തിനായുള്ള നയം തീരുമാനിക്കേണ്ടിയിരുന്നത് സംസ്ഥാന സർക്കാരാണ്. എംജിആർഇജിഎസ്സ് നടപ്പാക്കുന്നതിനായി വിവിധ തലങ്ങളിൽ മാനവശേഷി അനുവദിച്ചതിൽ ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിപ്പെട്ട പോരായ്മകൾ താഴെ വിശദമാക്കിയിരിക്കുന്നു:

- **അഡീഷണൽ ജില്ലാ പ്രോഗ്രാം കോ-ഓർഡിനേറ്റർമാർ:** എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സിന്റെ ദൈനംദിന പ്രവർത്തനങ്ങൾ പരിശോധിക്കുന്നതിനും ജില്ലാതലത്തിൽ പരിപാടികളുടെ നടത്തിപ്പിന് നേതൃത്വം

നൽകുന്നതിനുമായി ഒരു മുഴുവൻ സമയ അഡീഷണൽ ഡിപിസിയെ നിയമിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. എന്നാൽ, അഡീഷണൽ ഡിപിസിക്കു പകരം ഗ്രാമവികസന വകുപ്പിലെ ജോയിന്റ് ഡവലപ്മെന്റ് കമ്മീഷണർ റാങ്കിലുള്ള ജോയിന്റ് പ്രോഗ്രാം കോ-ഓർഡിനേറ്റർ (ജെപിസി) തസ്തികകളാണ് സംസ്ഥാന സർക്കാർ അനുവദിച്ചത് (2009). കൂടാതെ, പതിനാല് ജില്ലകളിൽ പത്ത് എണ്ണത്തിൽ മാത്രമേ ജെപിസികളെ നിയമിച്ചിട്ടുള്ളൂ. നാല് ജില്ലകളിൽ അതായത്, കാസർഗോഡ്, കോട്ടയം, പത്തനംതിട്ട, എറണാകുളം ജില്ലകളിൽ ജില്ലാപഞ്ചായത്തിലെ ദാരിദ്ര്യ ലഘൂകരണ യൂണിറ്റിന്റെ പ്രോജക്ട് ഡയറക്ടർ ആണ് ജെപിസിയുടെ അധിക ചുമതല വഹിച്ചിരുന്നത്. അഡീഷണൽ ഡിപിസി/ജെപിസികളെ നിയമിക്കുന്നതിൽ ഉണ്ടായ പരാജയം നാല് ജില്ലകളിൽ പദ്ധതി ഏകോപനത്തിനും നടപ്പാക്കുന്നതിനും ആവശ്യമായ ഉദ്യോഗസ്ഥർ ഇല്ലാതിരിക്കുന്നതിനിടയാക്കിയതായി ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തി.

- **കരാർ അടിസ്ഥാനത്തിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥർ:** സംസ്ഥാനത്ത് വിവിധ വിഭാഗങ്ങളിലായി കരാർ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അനുവദിച്ച (2024 മാർച്ച് വരെ) 5,069 കരാർ തസ്തികകളിൽ 4,794 പേരെ മാത്രമേ വിന്യസിച്ചിട്ടുള്ളൂ, 275 തസ്തികകൾ ഒഴിഞ്ഞുകിടക്കുകയാണ് (2024 മാർച്ച്). വിഭാഗം തിരിച്ചുള്ള അംഗീകൃത തസ്തികകളും നിലവിൽ സേവനത്തിലുള്ള ജീവനക്കാരുടെ എണ്ണവും **അനുബന്ധം 3.2ൽ** നൽകിയിരിക്കുന്നു. എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സിലെ പ്രവൃത്തികളുടെ അടിസ്ഥാനതല നിർവ്വഹണം/മേൽനോട്ടം വഹിക്കുന്നതിനുള്ള ഉത്തരവാദിത്തം നിക്ഷിപ്തമായിരിക്കുന്ന അംഗീകൃത എഞ്ചിനീയർമാരുടെ 19 തസ്തികയും ഓവർസീയർമാരുടെ 61 തസ്തികയും ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ ഒഴിഞ്ഞു കിടക്കുന്നതായി ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. കൂടാതെ, എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സിലെ പ്രവർത്തികളുടെ ശരിയായ അക്കൗണ്ടിംഗും ഡാറ്റാ എൻട്രിയും നടത്തേണ്ട അക്കൗണ്ടന്റ്-കം-ഐടി അസിസ്റ്റന്റ്മാരുടെ 173 തസ്തികകൾ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ ഒഴിഞ്ഞുകിടക്കുകയായിരുന്നു (2024 മാർച്ച്). സംസ്ഥാനതലത്തിൽ, പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർ (പരാതി പരിഹാരം) തസ്തിക 2017 മുതൽ ഒഴിഞ്ഞു കിടക്കുകയായിരുന്നു.
- **പട്ടികജാതി, പട്ടികവർഗ്ഗം, ഭിന്നശേഷി വിഭാഗങ്ങളുടെ പ്രാതിനിധ്യം:** സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സംവരണ നയത്തിന് അനുസൃതമായി, പട്ടികജാതി, പട്ടികവർഗ്ഗ, ഭിന്നശേഷിക്കാർ തുടങ്ങിയവർക്ക് കരാർ തൊഴിലിൽ മതിയായ പ്രാതിനിധ്യം നൽകുന്നതിനായി 2013-ലെ എംജിഎൻആർഇജിഎസ് പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളിൽ വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എംജിഎൻആർഇജിഎസ് കരാർ ജീവക്കാരുടെ നിയമനത്തിനായി 2017-ൽ സംസ്ഥാന സർക്കാർ സംവരണനയം പുറപ്പെടുവിച്ചു. എന്നാൽ, എസ്‌സി വിഭാഗത്തിന് എട്ട് ശതമാനം (406) തസ്തികകളും എസ്ടി വിഭാഗത്തിന് രണ്ട് ശതമാനം (101) തസ്തികകളും വേണമെന്ന നിബന്ധനയ്ക്ക് വിരുദ്ധമായി എസ്‌സി, എസ്ടി വിഭാഗക്കാർക്ക് യഥാക്രമം ആറ് ശതമാനം തസ്തികകളും (307), 1.5 ശതമാനം തസ്തികകളും (77) മാത്രമേ അനുവദിച്ചിട്ടുള്ളൂ (2024 മാർച്ച്). സംവരണനയം നടപ്പാക്കുന്നത് സംസ്ഥാന തൊഴിലുറപ്പ് കൗൺസിൽ (എസ്ഇജിസി) നിരീക്ഷിച്ചില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തി. കൂടാതെ, എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സിലെ കരാർ ജീവനക്കാരിൽ ഭിന്നശേഷിക്കാരെ നിയമിക്കുന്നതിനുള്ള സംവരണനയം സംസ്ഥാന സർക്കാർ രൂപീകരിച്ചിട്ടില്ല (2024 മാർച്ച്).
- **ബെയർഫൂട്ട് ടെക്നീഷ്യൻ (ബിഎഫ്ടി):** 2005-ലെ എംജിഎൻആർഇജി നിയമത്തിലെ ഷെഡ്യൂൾ I ഖണ്ഡിക 16-ഉം 2013-ലെ പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളും പ്രകാരം അക്രഡിറ്റഡ് എൻജിനിയർ/ഓവർസിയർ-നെ സഹായിക്കുന്നതിനായി തൊഴിലാളി കുടുംബങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള അനുയോജ്യരായ വ്യക്തികളെ തിരഞ്ഞെടുത്ത് പരിശീലനം നൽകി ബെയർഫൂട്ട് എഞ്ചിനീയർമാരായി വിന്യസിക്കേണ്ടതാണ്. 157 തൊഴിലാളികൾക്ക് മാത്രമാണ് ബെയർഫൂട്ട് ടെക്നീഷ്യൻമാരായി പരിശീലനം സിദ്ധിച്ചതെന്നും (2025 ജൂലൈ) 149

പേരെയാണ് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ വിന്യസിച്ചതെന്നും ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. എന്നാൽ, 2025 ജൂലൈയിൽ 117 ബിഎഫ്ടി-കൾ മാത്രമേ ലഭ്യമായിരുന്നുള്ളൂ. പരിശോധിച്ച 24 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ മൂന്ന് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ[2] മാത്രമേ ബിഎഫ്ടിമാർ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. പരിശീലനം നൽകുന്നതിനും ബിഎഫ്ടിയായി വിന്യസിക്കുന്നതിനും അനുയോജ്യരായ വ്യക്തികളെ കണ്ടെത്തുന്നതിന് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്/ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത്/ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത്/സംസ്ഥാനം ഒരു നടപടിയും സ്വീകരിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. ബിഎഫ്ടികളുടെ അഭാവത്തിൽ, പരിശോധിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ ചെയ്യേണ്ട പ്രവൃത്തിയുടെ അളവ് നിശ്ചയിച്ച് നൽകുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ വർക്കിംഗ് മേറ്റുമാരാണ് നടത്തിയിരുന്നത്, ഇത് ഖണ്ഡിക 3.4.1.1ൽ വിശദമാക്കിയിരിക്കുന്നതു പോലെ സുതാര്യതയുടെ തത്വം ലംഘിക്കുന്നതായിരുന്നു.

- **ഗ്രാം റോസ്ഗാർ സഹായക്:** എംജിഎൻആർഇജിഎയ്ക്ക് കീഴിൽ ജോലിക്ക് ആവശ്യകത ഏതാണ്ട് നിലവിലില്ലാത്ത ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ ഒഴികെ, ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലും കുറഞ്ഞത് ഒരു ഗ്രാം റോസ്ഗാർ സഹായക്-നെ (ജിആർഎസ്) നിയമിക്കണമെന്ന് 2013-ലെ എംജിഎൻആർഇജിഎ പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു. രജിസ്ട്രേഷൻ പ്രക്രിയ, തൊഴിൽ കാർഡുകളുടെ വിതരണം, ജോലി അപേക്ഷകൾക്ക് തീയതി രേഖപ്പെടുത്തിയ രസീതുകൾ നൽകൽ, തൊഴിലാളികളുടെ ഹാജർ രേഖപ്പെടുത്തൽ, ജോലിസ്ഥലത്ത് മേറ്റുകൾ കൃത്യസമയത്ത് ഹാജരാകുന്നു എന്ന് ഉറപ്പാക്കൽ തുടങ്ങിയവയുടെ മേൽനോട്ടം ജിആർഎസ്സിനാണ്. എന്നിരുന്നാലും, ഓഡിറ്റ് കാലയളവിൽ സംസ്ഥാനത്തെ ഒരു ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലും ഇതിനുവേണ്ടി മാത്രമായി ഒരു ജിആർഎസ്സിനെ നിയമിച്ചിട്ടില്ല.

പദ്ധതി നടത്തിപ്പിലെ നിർണ്ണായകസ്ഥാനങ്ങളിലുള്ള ഒഴിവുകൾ, തൊഴിൽ കാർഡുകൾ നൽകുന്നതിലും ഏറ്റെടുത്ത ജോലികൾ പൂർത്തീകരിക്കുന്നതിലും വേതനം നൽകുന്നതിലും കാലതാമസത്തിനിടയാക്കുന്നതിനും, റോസ്ഗാർ ദിവസ് നടത്തുന്നതിൽ കുറവ് വരുന്നതിനും കാരണമായത് ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെടുകയും അവ ഖണ്ഡികകൾ 4.7.1, 5.1.2, 5.5.3 എന്നിവയിൽ പരാമർശിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

എക്സിറ്റ് മീറ്റിങ്ങിൽ (2025 ജൂൺ) തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ് അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി ഈ വിഷയം പരിശോധിക്കുമെന്ന് ഉറപ്പ് നൽകുകയും, പദ്ധതി നടത്തിപ്പിന്റെ ഏതെങ്കിലും നിർണ്ണായകമേഖലയെ മാനവശേഷിയുടെ കുറവ് പ്രത്യേകിച്ചും ജെപിസി, ബിഎഫ്ടി, ജിആർഎസ് മുതലായവയുടെ കുറവ് ബാധിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, പദ്ധതി നടപ്പാക്കുന്നതിന് നിർദ്ദിഷ്ട മാനവശേഷി ലഭ്യമാക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കാൻ ഉചിതമായ നടപടി സ്വീകരിക്കുമെന്ന് പ്രസ്താവിക്കുകയും ചെയ്തു. കൂടുതൽ തസ്തികകൾ അനുവദിക്കുന്നതിനുള്ള നിർദ്ദേശം സർക്കാരിന്റെ പരിഗണനയിലാണെന്ന് സർക്കാർ അറിയിച്ചു (2025 ജൂൺ).

ശിപാർശ 3: എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സിനു കീഴിൽ ഒഴിവുള്ള തസ്തികകൾ, എസ്‌സി/ എസ്ടി ഭിന്നശേഷിക്കാർ, എന്നിവർക്ക് മതിയായ പ്രാതിനിധ്യം നൽകിക്കൊണ്ട് നികത്താൻ സർക്കാർ നടപടി സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്.

3.4.1.1 പ്രവൃത്തി സ്ഥലങ്ങളിൽ മേറ്റുമാരെ വിന്യസിക്കാത്തത്

2013-ലെ പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളുടെ ഖണ്ഡിക 4.1.2 ഉം 2019-20 ലെ വാർഷിക മാസ്റ്റർ സർക്കുലറും (എഎംസി) അനുസരിച്ച്, ഓരോ വർക്ക് സൈറ്റിനും ഒരു മേറ്റ് അല്ലെങ്കിൽ വർക്ക് സൈറ്റ് സൂപ്പർവൈസർ ആവശ്യമാണെന്നും ഓരോ അൻപത് തൊഴിലാളികൾക്കും[3] കുറഞ്ഞത് ഒരു മേറ്റെങ്കിലും ഉണ്ടായിരിക്കണം എന്നുമാണ്.

[2] അഗളി, ഷോളയൂർ, പുതൂർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ

[3] പുതുക്കിയ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ (2021 മാർച്ച്) പ്രകാരം ഓരോ 20 തൊഴിലാളികൾക്കും ഒരു മേറ്റ് എന്ന നിലയിൽ 40 തൊഴിലാളികൾക്ക് വരെ ഏർപ്പെടുത്തേണ്ടതായിരുന്നു

പ്രവർത്തിയുടെ മേൽനോട്ടം വഹിക്കുക, മസ്റ്റർ റോളിൽ ദൈനംദിന ഹാജർ രേഖപ്പെടുത്തുക, തൊഴിലാളികളുടെ ഗ്രൂപ്പുകൾക്ക് ദിവസേന ചെയ്യേണ്ട പ്രവൃത്തിയുടെ അളവ് നിശ്ചയിച്ച് നൽകുക, പ്രതിവാര പ്രാരംഭ അളവുകൾ രേഖപ്പെടുത്തുക തുടങ്ങിയവ മേറ്റുമാർ ചെയ്യണമായിരുന്നു. പദ്ധതിയുടെ മെറ്റീരിയൽ ഘടകത്തിന് കീഴിൽ അർദ്ധ-വൈദഗ്ദ്ധ്യമുള്ള തൊഴിലാളികളുടെ നിരക്കിന് തുല്യമായ വേതനമാണ് മേറ്റുമാർക്ക് നൽകേണ്ടിയിരുന്നത്. മേറ്റായി ജോലി ചെയ്യുന്ന ഒരാൾ ഒരേ സമയത്ത് അതേ എംജിഎൻആർഇജിഎസ് വർക്ക് സൈറ്റിൽ ജോലി ചെയ്യുന്ന ആളായിരിക്കരുതെന്നും പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു.

എന്നാൽ, എല്ലാ വർക്ക് സൈറ്റുകളിലും മേറ്റുമാരെ വിന്യസിക്കുന്നതിനു പകരം, സൈറ്റിലെ തൊഴിലാളികളുടെ എണ്ണം 40ൽ[4] കവിയുന്നെങ്കിൽ മാത്രം മേറ്റുമാരെ വിന്യസിച്ചാൽ മതി എന്ന് സംസ്ഥാന സർക്കാർ ഉത്തരവിറക്കി (2008 ഒക്ടോബർ). മേറ്റിന്റെ ചുമതലകൾ സ്ഥലത്തെ അവിദഗ്ദ്ധ തൊഴിലാളികളിൽ ഒരാളെ ഏൽപ്പിക്കാനും നിർദ്ദേശിച്ചു. പരിശോധിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലെ ഒരു വർക്ക് സൈറ്റിലും പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളിൽ വിഭാവനം ചെയ്യുതുപോലെ മേറ്റുമാരെ വിന്യസിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു.

പരിശോധിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ മസ്റ്റർ റോളിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു തൊഴിലാളിയെ മേറ്റായി നിയമിച്ചതായും അവർക്ക് അവിദഗ്ദ്ധ വേതനം നൽകിയതായും ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. അതിനാൽ, പരിശോധിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ യാതൊരു മേൽനോട്ടവുമില്ലാതെയാണ് പ്രവർത്തികൾ നടപ്പിലാക്കിയത്. കൂടാതെ, പരിശീലനമോ സാങ്കേതിക പരിജ്ഞാനമോ നൽകാതെ തന്നെ പ്രവർത്തിയുടെ അളവ് രേഖപ്പെടുത്തൽ, ദൈനംദിന പ്രവൃത്തിയുടെ അളവുകൾ നിശ്ചയിച്ച് നൽകൽ തുടങ്ങിയ ജോലികൾ വർക്കിംഗ് മേറ്റുമാരെ ഏൽപ്പിച്ചു. പ്രവൃത്തി നിർവ്വഹിച്ച വ്യക്തി തന്നെ അളവുകൾ രേഖപ്പെടുത്തുന്നത് സുതാര്യതയുടെയും ഉത്തരവാദിത്തത്തിന്റെയും തത്വത്തിന് വിരുദ്ധമാണെന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

പ്രവൃത്തി അളന്ന് രേഖപ്പെടുത്തുന്നത് വർക്കിംഗ് മേറ്റുമാരുടെ ചുമതല അല്ലെന്നും. തൊഴിലാളികളുടെ ഹാജർ മാത്രമേ അവർ ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുള്ളൂ എന്നും സർക്കാർ വ്യക്തമാക്കി (2025 ജൂൺ). സംസ്ഥാനം മേറ്റുമാർക്ക് നൽകിയിട്ടുള്ള (2008 ഒക്ടോബർ) ചുമതലകളിൽ ഒന്ന് പ്രവർത്തികളിലെ ദൈനംദിന/വാരാന്ത്യ അളവുകൾ രേഖപ്പെടുത്തുക എന്നതായിരുന്നു എന്നതിനാൽ മറുപടി ന്യായീകരിക്കാൻ കഴിയില്ല. പരിശോധിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ വർക്കിംഗ് മേറ്റുമാർ പ്രവർത്തിയുടെ അളവുകൾ രേഖപ്പെടുത്തിയ സംഭവങ്ങൾ ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ, തൊഴിലാളികൾ/തൊഴിൽ മേറ്റുകൾ തന്നെ തൊഴിലാളികളുടെ ഹാജർ ഉറപ്പാക്കുന്നത് സുതാര്യതയുടെ തത്വത്തിന് വിരുദ്ധമാണ്.

ശിപാർശ 4: ഫലപ്രദമായ മേൽനോട്ട പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് എല്ലാ പ്രവൃത്തി സ്ഥലത്തും മേറ്റുമാരെ നിയമിക്കാനും അർദ്ധ വൈദഗ്ദ്ധ്യ വേതനം നൽകാനും സർക്കാർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളോട് നിർദ്ദേശിക്കേണ്ടതാണ്.

3.4.2 എംജിഎൻആർഇജിഎസ് തൊഴിലാളികൾക്കുള്ള നൈപുണ്യ വികസന പദ്ധതികൾ-ഉന്നതി

ഗ്രാമീണ കുടുംബങ്ങൾക്ക് സുസ്ഥിരമായ ഉപജീവനമാർഗ്ഗം കെട്ടിപ്പടുക്കുക എന്നതാണ് 2005-ലെ എംജിഎൻആർഇജി നിയമം ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. ഗ്രാമീണമേഖലയിലെ കുടുംബങ്ങൾക്ക് 100 ദിവസത്തെ അവിദഗ്ദ്ധ കായിക തൊഴിൽ നൽകുക എന്നതാണ് പ്രധാന ലക്ഷ്യമെങ്കിലും, വളർന്നു വരുന്ന സമ്പദ് വ്യവസ്ഥയിൽ, തൊഴിലാളികളുടെ വരുമാനം സ്ഥിരമായി ഗണ്യമായി വർദ്ധിക്കുന്നതിനായി അവരെ വൈദഗ്ദ്ധ്യമുള്ള തൊഴിലുകളിലേക്ക് മാറ്റേണ്ടത് അത്യാവശ്യമാണ്.

---

4 2022 സെപ്റ്റംബറിൽ, ഓരോ 20 തൊഴിലാളികൾക്കും എന്ന നിലയിൽ വ്യവസ്ഥ പരിഷ്കരിച്ചു

എംജിഎൻആർഇജിഎസ് ഗുണഭോക്താക്കളുടെ നൈപുണ്യ അടിത്തറ ഉയർത്തുന്നതിനും അങ്ങനെ നിലവിലുള്ള ഭാഗീക തൊഴിലിൽ നിന്ന് മുഴുവൻ സമയ തൊഴിലിലേക്ക് മാറുന്നതിനും അതുവഴി എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സിനെ ആശ്രയിക്കുന്നത് കുറയ്ക്കുന്നതിനും ഉദ്ദേശിച്ചുള്ള ഒരു നൈപുണ്യ വികസന പദ്ധതിയാണ് കേന്ദ്രസർക്കാർ അവതരിപ്പിച്ച (2019-20) പ്രോജക്റ്റ് ഉന്നതി. കഴിഞ്ഞ സാമ്പത്തിക വർഷം എംജിഎൻആർഇജിഎസ്സിനു കീഴിൽ 100 ദിവസത്തെ ജോലി പൂർത്തിയാക്കിയ ഒരു കുടുംബത്തിലെ 18 മുതൽ 45 വയസ്സ് പ്രായമുള്ള ഒരു മുതിർന്ന അംഗത്തിന് ആർഎസ്ഇടിഐ/കെവികെ/ഡിഡിയു-ജികെവൈ[5] പരിപാടികൾ വഴി പരിശീലനം നൽകുക എന്നതായിരുന്നു ഈ പദ്ധതിയുടെ ലക്ഷ്യം. 2019-20 -ൽ അവതരിപ്പിച്ച പദ്ധതി 2025 മാർച്ച് വരെ നീട്ടി.

മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ച്, പരിശീലനാർത്ഥികൾക്ക് ഡിഡിയു-ജികെവൈ-യിൽ 100 ദിവസത്തേക്കും ആർഎസ്ഇടിഐ-യിലും കെവികെ-യിലും 30 ദിവസത്തേക്കും സ്റ്റൈപ്പൻഡ് നൽകണമായിരുന്നു. ദിവസേനയുള്ള സ്റ്റൈപ്പൻഡിന്റെ നിരക്ക് അവിദഗ്ധ വേതനമായിരുന്നു. സ്റ്റൈപ്പൻഡ് നൽകുന്നതിനായി കേന്ദ്ര സർക്കാർ ₹6.85 കോടി അനുവദിച്ചു (2019-20). പദ്ധതി നടപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള നോഡൽ ഏജൻസിയായി കുടുംബശ്രീ സംസ്ഥാന മിഷനെ സംസ്ഥാന സർക്കാർ നിയോഗിച്ചു.

2019-20 മുതൽ 2023-24 വരെയുള്ള കാലയളവിൽ 22.53 ലക്ഷം കുടുംബങ്ങൾ 100 ദിവസത്തെ ജോലി പൂർത്തിയാക്കുകയും പദ്ധതിയിൽ ചേരാൻ യോഗ്യത നേടുകയും ചെയ്തെങ്കിലും, ഈ കുടുംബങ്ങളിലെ 3,272 അംഗങ്ങൾക്ക് മാത്രമേ നൈപുണ്യ പരിശീലനം നൽകിയിട്ടുള്ളൂവെന്നും സ്റ്റൈപ്പൻഡിനായി ₹48.30 ലക്ഷം മാത്രമേ ചെലവഴിച്ചിട്ടുള്ളൂവെന്നും ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. വിശദാംശങ്ങൾ താഴെയുള്ള **പട്ടിക 3.2ൽ** നൽകിയിരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 3.2 : പരിശീലനം ലഭിച്ചതും സ്റ്റൈപ്പൻഡ് നൽകിയതുമായ എംജിഎൻആർഇജിഎസ് അംഗങ്ങളുടെ എണ്ണം കാണിക്കുന്ന വിശദാംശങ്ങൾ

വർഷം	യോഗ്യതയുള്ള കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം	പരിശീലനം ലഭിച്ച എംജിഎൻആർഇജിഎസ് അംഗങ്ങളുടെ എണ്ണം	സ്റ്റൈപ്പൻഡ് നൽകിയത് (₹ ലക്ഷത്തിൽ)
2019-20	2,51,141	0	0
2020-21	4,70,410	398	0
2021-22	5,12,822	511	2.73
2022-23	4,49,638	272	4.05
2023-24	5,69,102	2091	41.52
ആകെ	**22,53,113**	**3272**	**48.30**

(ഉറവിടം : എംജിഎൻആർഇജിഎസ് സംസ്ഥാന മിഷൻ നൽകിയ വിശദാംശങ്ങൾ)

പദ്ധതിയുടെ വ്യാപകമായ പ്രചാരണം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനായി ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയം പുറപ്പെടുവിച്ച ഉന്നതി മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളിൽ നിർദ്ദിഷ്ട ഐഇസി പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തണമെന്ന് വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിരുന്നുവെങ്കിലും, പരിശോധിച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളൊന്നും ഇക്കാര്യത്തിൽ ഒരു ബോധവത്ക്കരണ പരിപാടിയും നടത്തിയിട്ടില്ല. പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നതിലെ വീഴ്ച ₹6.37 കോടിയുടെ ഫണ്ട് നിഷ്ക്രിയമാകുന്നതിന് ഇടയാക്കി. ഫലപ്രദമായ ഐഇസി പ്രവർത്തനങ്ങളും തൊഴിൽ കാർഡുകൾ സമയബന്ധിതമായി പുതുക്കുന്നതും എംജിഎൻആർഇജിഎസ് കുടുംബങ്ങളിലെ കൂടുതൽ അംഗങ്ങൾക്ക് ഉന്നതി പദ്ധതിയുടെ പ്രയോജനം ഉറപ്പാക്കാൻ സഹായകമാകുമായിരുന്നു എന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

ഉന്നതി മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ, 2018-19 വർഷത്തിൽ 100 ദിവസം പൂർത്തിയാക്കിയ കുടുംബങ്ങളിലെ അംഗങ്ങളെ മാത്രം നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്യാൻ അനുവദിക്കുന്നുള്ളൂ

5 ഗ്രാമീണ സ്വയംതൊഴിൽ പരിശീലന സ്ഥാപനം/കൃഷി വിഗ്യാൻ കേന്ദ്ര/ദീൻ ദയാൽ ഉപാദ്ധ്യായ് ഗ്രാമീൺ കൗശല്യ യോജന

എന്നതിനാൽ 100 ദിവസം പൂർത്തിയാക്കിയ കുടുംബങ്ങളിലെ പുതിയ അംഗങ്ങൾക്ക് പരിശീലനം നൽകാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെന്ന് സർക്കാർ വ്യക്തമാക്കി (2025 ജൂൺ). ഇത് ആദ്യവർഷങ്ങളിൽ ഉന്നതി ഗുണഭോക്താക്കളുടെ എണ്ണത്തിലും ചെലവിലും പുരോഗതി കുറയുന്നതിന് കാരണമായി. മുൻ വർഷങ്ങളിൽ ഏതിലെങ്കിലും 100 ദിവസം പൂർത്തിയാക്കിയ അംഗങ്ങൾക്ക് പരിശീലനം നൽകാൻ അനുവദിച്ചുകൊണ്ട് 2023-24-ൽ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ പരിഷ്കരിച്ചു.

2018-19 വർഷത്തിൽ 100 ദിവസത്തെ ജോലി പൂർത്തിയാക്കിയവർക്ക് മാത്രമേ പരിശീലനം നൽകാവൂ എന്ന് ഉന്നതി മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളിൽ (2019 ഡിസംബർ) പരാമർശിച്ചിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ മറുപടി ന്യായീകരിക്കാനാവില്ല. കൂടാതെ, പുതിയ അംഗങ്ങൾക്ക് പുറമേ, യോഗ്യതയുള്ള കുടുംബത്തിലെ 18-45 വയസ്സ് പ്രായമുള്ള ഏതൊരംഗത്തെയും നൈപുണ്യ വികസന പരിശീലനത്തിനായി തെരഞ്ഞെടുക്കാവുന്നതാണ്. തൊഴിൽ കാർഡുകൾ കൃത്യമായി പുതുക്കുന്നില്ല എന്നതും ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

3.4.3 എംജിഎൻആർഇജിഎസ് ജീവനക്കാരുടെയും മേറ്റുമാരുടെയും പരിശീലനം

2013-ലെ പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളുടെ ഖണ്ഡിക 5.2.2-ഉം 5.2.4-ഉം പ്രകാരം സംസ്ഥാന തലത്തിലും ജില്ലാതലങ്ങളിലും സ്ഥാപിക്കുന്നതിന്, നിർവ്വഹണ ഉദ്യോഗസ്ഥർക്ക് പരിശീലനവും ഫീൽഡ് അധിഷ്ഠിത പിന്തുണയും നൽകുന്നതിനായി മുഴുവൻ സമയ റിസോഴ്സ് പേഴ്സൺമാർ ഉൾപ്പെടുന്ന മാനവ വിഭവശേഷി വികസനത്തിനും ശേഷി വികസനത്തിനും വേണ്ടിയുള്ള വിഭാഗങ്ങൾ വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു. പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർമാർ, അസിസ്റ്റന്റ് പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർമാർ, സാങ്കേതിക ജീവനക്കാർ, മേറ്റുമാർ എന്നിവർക്ക് പരിശീലനം നൽകുന്നതിനായി പ്രത്യേക പരിശീലന പരിപാടികളും മൊഡ്യൂളുകളും പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. സംസ്ഥാന തലത്തിൽ, കേരള ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ലോക്കൽ അഡ്മിനിസ്ട്രേഷനെ (കില) സംസ്ഥാന പരിശീലന ഏജൻസിയായി തിരഞ്ഞെടുത്തു. താഴെപ്പറയുന്നവ ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു:

- പരിശോധിച്ച ജില്ലകളിൽ ജില്ലാതല മാനവ വിഭവശേഷി വികസന-ശേഷി വികസന വിഭാഗങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചിട്ടില്ല.
- അംഗീകൃത എഞ്ചിനീയർമാർ, ഓവർസിയർമാർ തുടങ്ങിയവർക്ക് നീർത്തട സംബന്ധമായ പ്രവർത്തികളിൽ (കോഴ്സ് II) പരിശീലനം നൽകണമെന്ന് പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ നിർദ്ദേശിച്ചിരുന്നിട്ടും, കില അത്തരം ഒരു പരിശീലന പരിപാടിയും സംഘടിപ്പിച്ചിട്ടില്ല.
- പരിശീലനത്തിനും ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും ജില്ലാതല വാർഷിക പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കാനുള്ള ഉത്തരവാദിത്തം പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ പ്രകാരം ജില്ലാ പ്രോഗ്രാം കോ-ഓർഡിനേറ്റർമാരിൽ നിക്ഷിപ്തമായിരുന്നെങ്കിലും, ജില്ലാതല പരിശീലന പദ്ധതികളൊന്നും തയ്യാറാക്കിയിരുന്നില്ല.
- മേറ്റുമാർക്ക് പരിശീലനം നൽകിയതായി കില അവകാശപ്പെട്ടെങ്കിലും, 2019-20 മുതൽ 2022-23 വരെയുള്ള കാലയളവിലെ പരിശീലന മൊഡ്യൂളിന്റെ സൂക്ഷ്മ പരിശോധനയിൽ, അളവുകൾ രേഖപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള പരിശീലനമായി 45 മിനിറ്റ് ദൈർഘ്യമുള്ള ക്ലാസ്റൂം സെഷൻ മാത്രമേ മൊഡ്യൂളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരുന്നു എന്ന് കണ്ടെത്തി. 2023-24 മുതൽ മാത്രമാണ് മേറ്റുമാർക്ക് അളവുകൾ രേഖപ്പെടുത്തൽ, ഗ്രൂപ്പുകൾക്ക് ദിവസേന ചെയ്യേണ്ട പ്രവൃത്തിയുടെ അളവ് നിശ്ചയിച്ച് നൽകൽ തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങളിൽ പ്രായോഗിക/ഓൺസൈറ്റ് പരിശീലനം നൽകിയത്. ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ മേറ്റുമാരുടെ ജോലി ചെയ്യാൻ നിയോഗിച്ച അവിദഗ്ധ തൊഴിലാളികൾ ശരിയായ പരിശീലനം നേടാതെയാണ് തങ്ങളുടെ കർത്തവ്യങ്ങൾ നിർവ്വഹിച്ചതെന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. മേറ്റുമാർക്കിടയിൽ ഓഡിറ്റ് നടത്തിയ ഗുണഭോക്തൃ സർവ്വേയിൽ 24 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ സർവേ ചെയ്യപ്പെട്ട 120 മേറ്റുമാരും അളവുകൾ

രേഖപ്പെടുത്തുന്നതിനായുള്ള പരിശീലനമൊന്നും തങ്ങൾക്ക് ലഭിച്ചില്ലെന്ന് അറിയിച്ചു. അവിദഗ്ദ്ധ തൊഴിലാളികൾക്ക് മേറ്റുമാരായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ നിർണ്ണായക കഴിവുകളിൽ കില ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കാത്തതിനാൽ മേറ്റുമാർക്ക് നൽകിയ പരിശീലനം ഫലപ്രദമായില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

പരിശീലനത്തിന്റെ അപര്യാപ്തത പദ്ധതി നടപ്പാക്കുന്നതിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ജീവനക്കാർക്ക് പദ്ധതിയെക്കുറിച്ചുള്ള കുറഞ്ഞ അവബോധത്തിന് കാരണമാകുമെന്നും ഇത് കാര്യക്ഷമമല്ലാത്ത ആസൂത്രണത്തിനും പ്രവൃത്തി നടപ്പാക്കുന്നതിലെ ഗുണനിലവാരക്കുറവിനും കാരണമാകുമെന്നും ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളിൽ വ്യക്തമാക്കിയ മൊഡ്യൂൾ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള പരിശീലന പരിപാടികൾ നടത്തിയിട്ടില്ലെങ്കിലും, മൊഡ്യൂളിൽ പരാമർശിച്ചിരിക്കുന്ന വിഷയങ്ങൾ കിലയും ഇന്റഗ്രേറ്റഡ് വാട്ടർഷെഡ് ഡെവലപ്മെന്റ് ആന്റ് മാനേജ്മെന്റ് കേരളയും (ഐഡബ്ല്യുഡിഎംകെ) നടത്തിയ പരിശീലനങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്ന് സർക്കാർ വ്യക്തമാക്കി (2025 ജൂൺ). യോഗ്യതയുള്ള ഉദ്യോഗാർത്ഥികളുടെ നിയമനത്തിനാണ് സംസ്ഥാനം മുൻഗണന നൽകുന്നത് എന്നതിനാൽ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളിൽ പരാമർശിച്ചിരിക്കുന്ന മൊഡ്യൂളുകൾക്ക് വലിയ പ്രസക്തിയില്ല എന്നും പ്രസ്താവിച്ചു.

നീർത്തട സംബന്ധമായ പ്രവൃത്തികളെക്കുറിച്ചുള്ള 30 ദിവസത്തെ പരിശീലന പരിപാടിയ്ക്ക് (മൂന്ന് ഘട്ടങ്ങളിലായി രണ്ടും മൂന്നും ഘട്ടങ്ങളുടെ അവസാനം നടത്തിയ ഫീൽഡ് വർക്കുകളുടെ വിലയിരുത്തൽ ഉൾപ്പെടെ) പകരം രണ്ട് മുതൽ അഞ്ച് ദിവസം വരെ മാത്രമാണ് പരിശീലനപരിപാടി നടത്തിയത് എന്നതിനാൽ മറുപടി സ്വീകാര്യമല്ല. മൊത്തം പ്രവൃത്തികളുടെ 40 ശതമാനം വരെ നീർത്തട സംബന്ധമായ പ്രവൃത്തികൾ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ നടപ്പാക്കിയ പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് പരിശീലനത്തിന്റെ നിർണ്ണായകതയെ കാണേണ്ടത്.